

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/15/15/97

WYBORY PARLAMENTARNE '97 – PREFERENCJE W STYCZNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Z początkiem roku w decydującą fazę weszła reforma centrum administracyjno-gospodarczego rządu. Rozpoczęły działalność nowe ministerstwa i nowi ministrowie. Mimo zmian organizacyjnych i personalnych wiele problemów wciąż pozostaje nie rozwiązanych. Przedłuża się konflikt między rządem a reprezentacją zawodową lekarzy. Wiele mówi się o lustracji, choć w niewielkim stopniu przybliżyła się rozwiązanie tej kwestii. W różnych wypowiedziach ciągle powraca sprawa liberalizacji ustawy antyaborcyjnej. Komisja Konstytucyjna praktycznie już zakończyła swoją pracę, jednak stworzony przez nią projekt ustawy zasadniczej nie uzyskał powszechnej akceptacji. Większość ugrupowań opozycyjnych krytycznie oceniła również tegoroczny budżet. Twierdzi się, że rząd zaprojektował go przede wszystkim z myślą o zbliżających się wyborach. Natomiast według premiera, budżet prezentowany przez rząd jest bardzo dobry.

Pierwszy miesiąc nowego roku obfitował w istotne zdarzenia polityczne, które można by zinterpretować jako dalszą krystalizację sytuacji na naszej scenie. Szczególny rozgłos w mediach zyskało rozstanie się grupy centroprawicowych polityków z Unią Wolności. M.in. dzięki nim powstało następnie nowe ugrupowanie polityczne (Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe) planujące włączenie się w Akcję Wyborczą „Solidarność”. Z drugiej strony miały miejsce decyzje personalne ministra Millera, dobierającego wiceministrów do swojego resortu m.in. spośród polityków opozycyjnych partii. Czy zdarzenia te wpłynęły na zmianę preferencji wyborczych Polaków? Odpowiedź przynosi najnowszy sondaż CBOS¹.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (80), 17-21 stycznia ‘97, reprezentatywna próba dorosłej ludności Polski (N=1101).

Omówienie wyników warto poprzedzić krótką uwagą metodologiczną. CBOS - w odróżnieniu od innych ośrodków - prezentując wyniki badań nad preferencjami wyborczymi, niezmiennie uwzględnia osoby, które deklarują udział w wyborach, ale nie mają jeszcze sprecyzowanych preferencji. W zestawieniach tych brane są zatem pod uwagę opinie wszystkich osób, które zamierzają głosować (co stanowi podstawę procentowania, czyli 100%), w tym także tych, które nie zdecydowały się jeszcze, komu udzielią swego poparcia.

Za takim sposobem przedstawiania danych przemawia to, że na pół roku przed wyborami wielkość oraz struktura grupy osób niezdecydowanych wydaje się informacją istotną - umiejętność przekonania do swoich racji właśnie tej grupy wyborców może zadecydować o składzie przyszłego parlamentu.

Przypominamy zatem, że zestawiając wyniki badań preferencji partyjnych uzyskiwane przez różne ośrodki badawcze trzeba pamiętać o możliwych różnicach w podstawie procentowania, nie mówiąc już o odmiennych metodach pomiaru. Mechaniczne porównywanie bezwzględnych wartości procentowych może prowadzić do pochopnych, a niekiedy i całkiem błędnych wniosków.

PREFERENCJE PARTYJNE OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH DO PARLAMENTU

w procentach

Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu i Senatu?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	1996						1997
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	A+B	A+B	A	A	A	A	A
Akcja Wyborcza „Solidarność”	26	18	21	20	26	23	25
Sojusz Lewicy Demokratycznej	22	23	22	23	22	18	20
Polskie Stronnictwo Ludowe	14	14	15	12	11	12	10
Ruch Odbudowy Polski	13	12	7	9	8	8	8
Unia Pracy	5	6	9	8	7	8	5
Unia Wolności	8	9	8	7	7	8	4
KPEiR - Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	-	-	-	-	5	3	6
Unia Polityki Realnej	2	2	3	2	2	2	1
Narodowo-Chrześcijańsko-Demokratyczny Blok dla Polski	-	-	-	4	1	2	4
Inna partia lub organizacja	1	3	3	0	1	1	1
Trudno powiedzieć	9	13	11	14	11	14	16
N	626	690	734	724	707	706	666
A - w pytaniu podano tylko nazwy partii B - w pytaniu podano nazwy partii i nazwiska liderów							

W styczniu udział w wyborach parlamentarnych, jeśli odbywałyby się one w najbliższym czasie, zadeklarowało 61% badanych. Odsetek ten utrzymuje się na podobnym poziomie od sierpnia ubiegłego roku, co może wskazywać, że opinia publiczna nie jest jeszcze żywo zainteresowana wyborami.

Podobnie jak ubiegłych miesiącach, najwięcej osób gotowych jest głosować na Akcję Wyborczą „Solidarność”. Poparcie dla tego ugrupowania deklaruje co czwarty badany wybierający się do urn. Drugie miejsce zajmuje Sojusz Lewicy Demokratycznej, mogący liczyć obecnie na głosy jednej piątej potencjalnych wyborców. W stosunku do grudnia umocniły one swoją pozycję ugrupowań najbardziej liczących się dziś na przedwyborczej scenie. Choć nie wzrosła znacząco liczba ich zwolenników (zarówno AW „S”, jak i SLD uzyskały notowania zbliżone do rejestrowanych już wcześniej), niemniej jednak dystans, jaki dzieli je obecnie od pozostałych ugrupowań, wyraźnie się zwiększył.

Co dziesiąta osoba zamierzająca wziąć udział w wyborach deklaruje poparcie dla Polskiego Stronnictwa Ludowego. Czwarte miejsce pod względem liczby zadeklarowanych zwolenników zajmuje obecnie Ruch Odbudowy Polski, mogący liczyć na poparcie 8% głosujących. Liczba zwolenników tych partii nie zmieniła się znacząco w stosunku do grudnia '96.

Styczeń przyniósł spadek dotychczasowych notowań Unii Wolności. W ciągu ostatniego miesiąca poparcie dla partii Leszka Balcerowicza zmniejszyło się o cztery punkty procentowe. Jest to najgorszy wynik uzyskany dotychczas przez to ugrupowanie w naszych sondażach. Może to być w dużej mierze konsekwencją pojawiających się w mediach dyskusji i komentarzy na temat kondycji Unii Wolności i jej szans wyborczych, wywołanych odejściem z niej kilku jej członków.

Ostatni miesiąc nie był też korzystny dla Unii Pracy. Po dość wysokich notowaniach, utrzymujących się od września, poparcie dla partii Ryszarda Bugaja powróciło do poziomu z wcześniejszych miesięcy. Zamiar oddania głosu na to ugrupowanie deklaruje obecnie co dwudziesty potencjalny wyborca (o 3 punkty procentowe mniej niż przed miesiącem).

Do grona partii, które miałyby dziś szansę wejść do parlamentu, zalicza się w styczniu zamieszczona od niedawna na naszej liście Krajowa Partia Emerytów i Rencistów. Poparcie dla tego ugrupowania zadeklarowało 6% badanych zamierzających głosować (o 3 punkty procentowe więcej niż przed miesiącem). Nieznacznie wzrosło również poparcie dla drugiego z uwzględnianych od niedawna w naszym rankingu ugrupowań - Bloku dla Polski.

W styczniu obserwujemy pewną dychotomizację wyborów politycznych Polaków. Na tle innych ugrupowań dość wyraźnie zyskały ugrupowania cieszące się dotąd największym poparciem - Akcja Wyborcza „Solidarność” oraz SLD, natomiast osłabieniu uległy partie zajmujące środek naszej sceny: Unia Wolności oraz Unia Pracy. O pewnej dezorientacji zwolenników politycznego centrum może świadczyć wzrost liczby osób, które nie są jeszcze zdecydowane, na kogo będą głosować - obecnie ich odsetek jest najwyższy od kilku miesięcy (16%). Zwiększającym się poczuciem zagubienia można tłumaczyć również wzrost poparcia dla marginalnych dotąd ugrupowań - Partii Emerytów i Rencistów oraz Bloku dla Polski. Trudno jednak w tej chwili wyrokować, w jakim stopniu mamy tu do czynienia z tendencją do polaryzowania się sceny politycznej, w jakim zaś jedynie z krótkotrwałą reakcją na ostatnie wydarzenia.

ANEKS

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

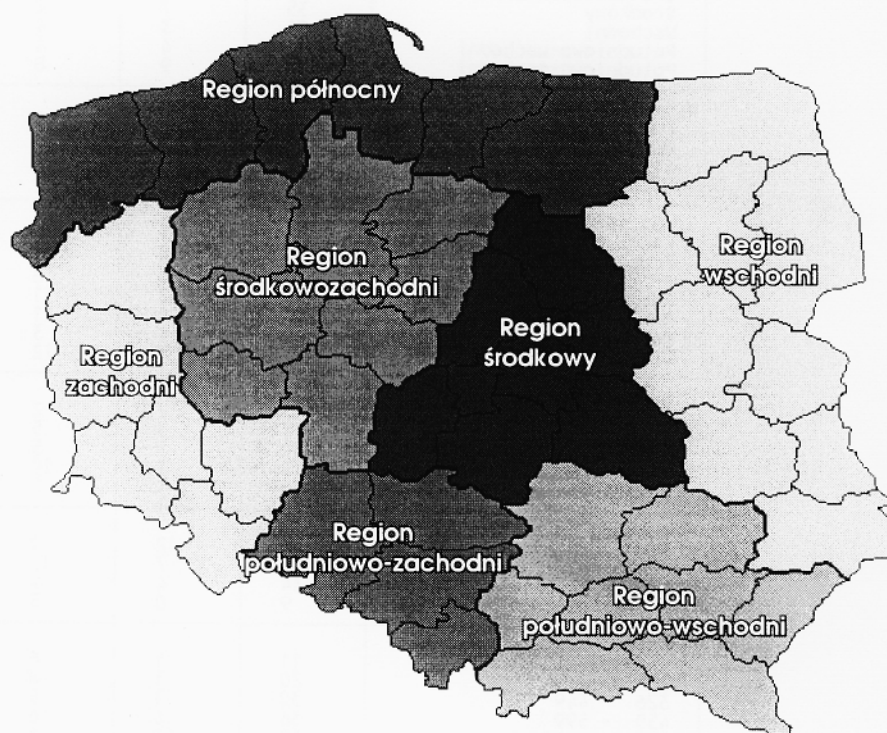
11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	61	20	20	1101
Płeć				
Mężczyźni	64	17	18	521
Kobiety	57	22	21	580
Wiek				
do 24 lat	53	21	26	152
25-34	53	29	19	194
35-44	65	18	17	231
45-54	67	15	17	202
55-64	72	14	14	134
65 lat i więcej	53	23	24	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	56	21	23	411
Miasto do 20 tys.	61	20	19	123
od 21 do 100 tys.	63	21	16	226
101-500 tys.	61	18	21	207
501 tys. i więcej mieszk.	70	17	13	130
Region				
Północny	63	19	18	134
Zachodni	62	19	19	122
Środkowo-zachodni	62	15	23	164
Środkowy	66	20	15	201
Wschodni	57	21	22	139
Południowo-wschodni	65	20	15	158
Południowo-zachodni	49	25	26	184
Wykształcenie				
Podstawowe	53	25	22	321
Zasadnicze zawodowe	56	20	23	331
Średnie	66	17	17	339
Wyższe	81	12	8	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	13	9	78
Prac. umysł. niż. szczebla	63	24	13	106
Pracownicy fiz. - umysł.	50	28	21	67
Robotnicy wykwalifikowani	58	16	25	117
Robotnicy niewykwalifik.	56	24	20	40
Rolnicy	64	15	21	72
Prywatni przedsiębiorcy	73	11	16	51
Bierni zawodowo				
Renciści	62	19	19	147
Emeryci	59	20	22	193
Uczniowie i studenci	60	28	12	55
Bezrobotni	56	19	25	111
Gospodynie domowe i inni	50	28	22	65
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	67	17	16	111
Sektor państwowy	64	23	13	111
Sektor prywatny	58	21	21	242
Spółdzielczość	65	17	18	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	52	27	21	145
151 - 225	53	24	23	133
226 - 325	56	20	24	245
326 - 425	62	21	17	181
Powyżej 426 zł	72	13	15	296
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	26	27	328
Średnie	65	17	18	522
Dobre	68	19	13	251
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	14	17	62
Raz w tygodniu	63	19	17	574
Kilka razy w miesiącu	60	26	15	128
Kilka razy w roku	55	23	22	235
W ogóle nie uczestniczy	53	13	33	100
Poglądy polityczne				
Lewica	73	14	13	201
Centrum	50	25	25	319
Prawica	80	10	10	308
Trudno powiedzieć	42	28	30	269

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	AW "S"	KPEiR	NChD Blok dla Polski	PSL	ROP	SLD	UPR	UP
Ogółem	25	6	4	10	8	20	1	5
Płeć								
Mężczyźni	27	6	4	10	9	20	2	4
Kobiety	24	5	4	9	6	19	1	6
Wiek								
do 24 lat	11	3	7	8	8	20	0	15
25-34	28	5	2	10	6	15	5	7
35-44	22	7	5	11	13	15	1	6
45-54	28	8	4	13	5	19	0	1
55-64	27	6	4	10	5	34	1	1
65 lat i więcej	34	6	2	3	7	20	1	2
Miejsce zamieszkania								
Wieś	23	11	3	17	6	13	0	5
Miasto do 20 tys.	24	1	6	0	15	18	0	5
od 21 do 100 tys.	26	5	1	4	4	30	2	6
101-500 tys.	25	2	6	4	9	25	2	5
501 tys.i więcej mieszk.	33	4	8	13	11	15	3	3
Region								
Północny	25	2	2	11	6	12	0	12
Zachodni	29	2	4	6	5	23	0	8
Środkowozachodni	18	6	4	14	5	33	1	5
Środkowy	26	5	5	14	8	19	1	3
Wschodni	21	5	5	7	14	20	1	1
Południowo-wschodni	35	10	1	7	6	9	2	4
Południowo-zachodni	24	6	5	6	9	24	4	3
Wykształcenie								
Podstawowe	26	11	1	11	3	20	1	3
Zasadnicze zawodowe	28	5	7	11	6	15	0	7
Średnie	24	5	5	5	12	21	2	5
Wyższe	23	0	1	14	8	27	3	3
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier.,inteligencja	21	2	2	12	17	14	3	5
Prac.umysł.niż.szczębla	22	3	4	12	13	22	1	8
Pracownicy fiz.- umysł.	22	6	0	2	3	28	4	16
Robotnicy wykwalifikowani	28	9	7	4	10	21	0	3
Robotnicy niewykwalifik.	34	4	0	23	0	13	0	6
Rolnicy	17	16	1	46	2	5	0	4
Prywatni przedsiębiorcy	34	0	8	2	10	2	10	3
Bierni zawodowo								
Renciści	25	16	1	4	7	21	1	7
Emeryci	33	5	4	3	6	32	0	0
Uczniowie i studenci	11	0	17	3	4	30	0	4
Bezrobotni	21	0	1	9	8	16	0	5
Gospodynie domowe i inni	35	0	7	12	0	10	0	2
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	20	3	4	11	10	25	2	3
Sektor państwowy	25	5	2	12	9	25	1	6
Sektor prywatny	29	5	5	5	12	12	4	7
Spółdzielczość	0	0	5	20	8	15	0	15
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	26	2	0	17	8	13	0	8
151 - 225	23	17	3	7	7	9	0	7
226 - 325	31	3	5	8	6	19	1	6
326 - 425	27	5	5	8	7	27	1	6
Powyżej 426 zł	20	6	4	9	9	25	3	2
Ocena własnych war. mater.								
Złe	28	8	4	12	7	13	1	8
Średnie	26	7	3	10	7	19	1	4
Dobre	22	3	5	8	9	27	3	3
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	58	0	4	7	9	6	2	0
Raz w tygodniu	27	9	4	11	8	14	1	4
Kilka razy w miesiącu	22	2	2	8	15	22	0	10
Kilka razy w roku	19	2	7	12	4	28	2	7
W ogóle nie uczestniczy	11	4	1	0	0	47	4	7
Poglądy polityczne								
Lewica	1	6	9	11	2	58	1	2
Centrum	18	8	3	13	8	16	1	8
Prawica	50	5	2	6	13	3	3	3
Trudno powiedzieć	14	6	2	10	4	13	0	8

Tabela 2 (cd.). Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	UW	Inna partia lub organizacja	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	1	16	665
Płeć				
Mężczyźni	4	1	14	335
Kobiety	4	2	19	330
Wiek				
do 24 lat	5	3	21	81
25-34	5	0	16	102
35-44	3	1	17	149
45-54	6	2	14	136
55-64	0	0	12	97
65 lat i więcej	4	1	19	100
Miejsce zamieszkania				
Wieś	1	0	21	231
Miasto do 20 tys.	10	1	20	75
od 21 do 100 tys.	4	3	16	142
101-500 tys.	6	0	16	126
501 tys. i więcej mieszk.	5	2	3	91
Region				
Północny	10	1	19	84
Zachodni	6	0	16	76
Środkowozachodni	4	1	10	102
Środkowy	4	2	12	132
Wschodni	0	1	21	79
Południowo-wschodni	4	1	22	102
Południowo-zachodni	0	1	18	91
Wykształcenie				
Podstawowe	3	0	22	169
Zasadnicze zawodowe	1	2	17	186
Średnie	5	1	15	223
Wyższe	10	2	8	88
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	2	7	61
Prac.umysł.niż.szczebla	1	2	11	67
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	18	34
Robotnicy wykwalifikowani	2	0	16	68
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	20	23
Rolnicy	0	0	8	46
Prywatni przedsiębiorcy	12	0	19	37
Bierni zawodowo				
Renciści	0	0	17	91
Emeryci	4	1	12	114
Uczniowie i studenci	12	0	19	33
Bezrobotni	3	0	37	61
Gospodynie domowe i inni	4	10	20	31
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	5	2	16	74
Sektor państwowy	3	2	11	72
Sektor prywatny	7	0	14	139
Spółdzielczość	12	0	24	14
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	0	0	26	75
151 - 225	3	4	20	71
226 - 325	1	1	18	138
326 - 425	2	1	12	111
Powyżej 426 zł	9	1	11	215
Ocena własnych war. mater.				
Źle	2	1	17	157
Średnie	2	1	20	337
Dobre	10	1	9	171
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	1	0	13	43
Raz w tygodniu	3	1	19	362
Kilka razy w miesiącu	2	0	16	76
Kilka razy w roku	6	4	10	130
W ogóle nie uczestniczy	10	0	15	53
Poglądy polityczne				
Lewica	1	0	7	146
Centrum	8	2	17	160
Prawica	5	0	10	245
Trudno powiedzieć	0	3	41	114